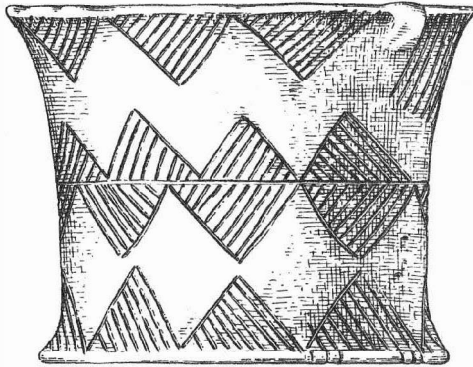

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1982

BRNO 1984

TERÉNNÍ ARCHEOLOGICKÝ PRŮZKUM NA JIŽNÍ A JIHOZÁPADNÍ MORAVĚ

Jaromír Kovárník, Jihomoravské muzeum Znojmo

Terénní archeologický průzkum byl v roce 1982 zaměřen na území okresů Třebíč a Znojmo. Z uvedeného přehledu je patrné, že část nově zjištěných archeologických lokalit byla zaregistrována v souvislosti s různými zemními pracemi. Avšak ne vždy se setkáváme s tím, že jsme na případné archeologické nálezy upozorněni pracovníky organizace, která práce provádí. Stále efektivní je proto systematický terénní průzkum, při němž můžeme velmi podrobně zmapovat archeologické lokality v katastrech jednotlivých obcí.

Blatnice II /okres Třebíč/

Další sídliště pravděpodobně z mladší doby kamenné Blatnice II se nachází asi 1 000 m od východního okraje vesnice. Lokalita leží na východním až jihovýchodním svahu, na němž jsme našli zlomky hliněných nádob.

Blanné /okr. Znojmo/

Archeologická lokalita se nalézá asi 400 m severozápadně od obce. Fragmenty keramiky obsahují vyšší procento tuhy. Podle některých výzdobných prvků lze nálezový materiál zařadit do mladohradištního období.

Bohušice II /okr. Třebíč/

Na levé terase Rokytky přibližně 800 m jihovýchodně od Bohušic byly zjištěny již v roce 1972 nálezy větších fragmentů pravěké keramiky. Dále jsme tu našli několik rohovcových ústěpů.

Bohušice III /okr. Třebíč/

Nevýrazné zlomky pravěké keramiky pocházejí z pole, ležícího přibližně 600 m severovýchodně od vsi. Jejich bližší zařazení není prozatím možné.

Bohušice IV /okr. Třebíč/

Další archeologická lokalita se rozkládá na jihovýchodním svahu nad Bohušickým rybníkem. Poloha je vzdálena asi 200 m jihozápadně Bohušic. V keramice je jako příměs tuha. Část střepů pochází z doby halštatské a zbývající jsou mladohradištního stáří.

Bohutice I /okr. Znojmo/

Sídliště horákovské kultury se nachází asi 200 m západně Bohutic na jihovýchodním svahu. Byla tu nalezena charakteristická keramika s příměsí tuhy, zdobená tuhováním. Kromě toho pochází z této lokality i štípaná industrie, která je velmi často pěkně retušována¹.

Bohutice II /okr. Znojmo/

Střepy z doby popelnicových polí a z doby rozkvětu horákovské kultury starší doby železné jsme zjistili na svahu asi 250 m nad obcí. Dnes je tu vysázen merunkový sad.

Brno-Nový Lískovec /okr. Brno-město/

Na jaře 1982 zjistil při povrchovém průzkumu pravěké sídliště u Nového Lískovce S. Kovárník. Lokalita se nachází po levé straně dálničního přívaděče ve směru Brno-Praha asi 200 m jihovýchodně od obce. Byly tu nalezeny střepy kultury s lineární keramikou, početná kamenná broušená a štípaná industrie. Dále zde byla nalezena štípaná industrie paleolitického stáří.

Ctidružice II /okr. Znojmo/

Při severovýchodním okraji vsi na levé straně Ctidružického potoka jsme zachytili výskyt střepů, zdobených několikanásobnou vlnicí a obvodovými rýhami. V keramické hmotě je příměs tuhy. Nálezy zlomků keramiky můžeme proto datovat do mladší doby hradištní. Nedaleko od místa nálezů stojí v poli stodola. První sběry jsme tu učinili v roce 1973.

Ctidružice III /okr. Znojmo/

Kromě nálezů moravské malované keramiky na Stejskalově poli u nádraží, kde prováděl výzkumy F. Vil domec, jsme našli další doklady osídlení lidem této kultury asi 300 m východně až jihovýchodně od Ctidružic. Jde o mírný jihovýchodní svah na pravé straně Ctidružického potoka nedaleko železniční trati z Moravských Budějovic do Znojma. Zaznamenali jsme zde výskyt zlomků keramiky a nálezy štípané industrie.

Ctidružice IV /okr. Znojmo/

Na poli nad Senným rybníkem asi 1 200 m jižně obce jsme našli další archeologickou lokalitu. Pocházejí z ní zlomky keramiky, lichoběžníkovitá kamenná sekerka a kamenné štípané nástroje. Jeden úlomek keramiky je zdoben bochánkovitým plastickým výčnělkem. Je tedy možné, že poloha byla osídlena v mladším stupni kultury s moravskou malovanou keramikou.

Dědice I /okres Třebíč/

Pravěkou lokalitu Dědice jsme zjistili severozápadně od obce po levé straně silnice do Budkova. Roku 1971 jsme tu našli ve stěně lomu sídlištní jámy o průměru asi 70 cm a o hloubce přibližně 50 cm. V jedné z nich byl nalezen pazourkový úštěp, avšak keramika se tu nevykytla.

Dolní Lažany I /okr. Třebíč/

Nevýrazné zlomky keramiky a kamenné štípané nástroje jsme našli v roce 1982 při severním okraji vsi na poli po pravé straně silnice do Šebkovic. Zlomky s příměsí tuhy by mohly být datovány do mladší nebo pozdní doby hradištní.

Horní Újezd /okres Třebíč/

Asi 500 m jižně obce byly na jaře 1982 nalezeny na poli s jihozápadním sklonem štípané nástroje a nevýrazné keramické fragmenty. Lokalitu jsme označili Horní Újezd I. Další velmi narušené střepy byly objeveny na pozemku před Újezdským mlýnem asi 1 500 m jihozápadně od vesnice.

Chvalovice I /okr. Znojmo/

Při terénním průzkumu okolí Chvalovic jsme zachytili asi 2 000 m severozápadně od vsi porušené objekty únětické kultury. Šlo o typické zásobnicové jámy s kruhovitým okrajem a konickými stěnami. Zásyp objektů byl šedočerný. Obsahoval fragmenty hrnků, velkých mís, zásobnic, štípané nástroje, zvířecí kosti aj.

Ivančice /okr. Brno-venkov/

Při stavebních úpravách v areálu Okresní nemocnice v Ivančicích byly porušeny objekty horákovské kultury a kulturní vrstva ze středověku /15. - 16. stol./. Z horákovských jam pochází keramika s typickou výzdobou plastických lišt, výčnělků a zlomky nádob s vhloubenou výzdobou. Některé zvířecí kosti jsou opatřeny několika zářezy. Středověký keramický materiál obsahuje slídu. Profilace nádob je charakteristická zejména pro 2. polovinu 15. století.

Jakubov I /okr. Třebíč/

Při hloubení základů a sklepů budovy přímo v areálu obce byly porušeny archeologické objekty, v nichž se našly střepy mladohradištní keramiky. Kromě toho z výkopu pocházejí i fragmenty nádob ze středověku /15. stol./. Na nálezy upozornil F. Papoušek z Blatnice.

Jiřice u Miroslavi I /okr. Znojmo/

Koncem srpna 1982 ohlásil archeologickému oddělení Jihomoravského muzea ve Znojmě S. Kratina, technik JZD v Jiřicích, nálezy keramiky a zvířecích kostí, které posbíral v rýze plynovodu za obcí. Porušené archeologické objekty se nacházely po obou stranách silnice do Troskotovic asi 500 m východně obce. Průzkumem bylo zjištěno, že jde o sídlištní jámy z mladší doby kamenné, horákovské kultury starší doby železné a zbývající byly z mladší doby hradištní. U mladohradištní keramiky byly zjištěny na dnech hrncířské značky.

Krhov /okr. Třebíč/

Východně obce nedaleko jejího okraje jsme našli zlomky keramiky, která by mohla pocházet z halštatského období. Lokalita byla označena Krhov II.

V katastru obce se také vyskytuje surovina ke zhotovování štípané industrie. Rohovcový materiál se nachází asi 600 m východně Krhova. Toto místo jsme pracovníčně označili Krhov III.

Výchoz opálů používaných v mladší době kamenné ke štípaní nástrojů se nalézá přibližně 100 m východně od sídliště šáreckého stupně kultury s lineární keramikou u rybníku Utopenec /Krhov I/. Lokalita s výskytem opálů byla označena Krhov IV.

Lesůňky /okr. Třebíč/

V pořadí již osmé pravěké sídliště v katastru Lesůňek bylo zachyceno asi 1 500 m severně obce, po pravé straně polní cesty do Vacenovic v blízkosti menšího lesíka. Při povrchovém sběru v roce 1982 jsme tu zachránili zlomky keramiky a kamenné štípané nástroje. Je velmi pravděpodobné, že ji opět můžeme datovat do neolitu, případně do eneolitu. Pravěké sídliště bylo označeno Lesůňky VIII.

Na pravém břehu potoka tekoucího od Dolních Lažan asi 300 m jihozápadně od vesnice se rozkládá další lokalita s pozůstatky osídlení lidem kultury s moravskou malovanou keramikou. Také v tomto případě zabírá lokalita část katastru Lesůňek a zbývající část zabíhá do území Jaroměřic n/R, místní části Popovice. V kolekci nálezy jsou keramické střepy a štípaná industrie.

Miroslav II /okr. Znojmo/

V roce 1982 byly prováděny stavební úpravy domů, které se nacházejí za budovou Městského národního výboru. Došlo k porušení několika středověkých objektů, z nichž pochází keramika s velkou příměsí slídy. Podle profilů okrajů hrnců a podle tvaru pokliček lze uvedené nálezy zařadit do 2. poloviny 15. století.

Moravský Krumlov /okr. Znojmo/

Na polích za lesíkem "Vrabčí hájek" přibližně 2 000 m jihozápadně od Moravského Krumlova prováděl v roce 1982 povrchové sběry P. Kadlec². Našel tu keramiku, štípanou industrii, měděné dlátka a část bronzového srpů. V trati "Vrabčí hájek" prováděl sběry již J. Kaufman v roce 1958 a zjistil tu sídliště velatické kultury.

Myslibořice /okr. Třebíč/

Doklady pobytu člověka v okolí Myslibořic v pravěkém období jsme zjistili v roce 1972 na polích pod školou. Byly zde získány zlomky nádob, několik kusů vypálené mazanice s otisky prutů a bíle patinované čepelky z rohovce. Lokalita Myslibořice II tedy byla osídlena ve starší a mladší době kamenné.

Přibližně 1 500 m severozápadně od vesnice na okraji lesa v trati "Myslibořické poleš" byly objeveny mohyly s kamenným pláštěm. Je však škoda, že všechny mají uprostřed vyhloubené sondy. Mohylník byl označen Myslibořice III.

Asi 200 m severně popisovaného mohylníku jsou v lese nad malým potůčkem zbytky opevnění, které se skládá z příkopu a valu. Z tělesa valu pochází zlomek vypálené mazanice a rohovcový úštěp. Tuto opevněnou polohu jsme označili Myslibořice IV. Na poli pod tímto opevněným místem byly narušeny při okraji lesa při orbě sídlištní objekty z mladší doby hradištní s charakteristickou silnostěnnou tuhovou keramikou. Zásobnice byly zdobeny vlnicí a vpichy uspořádanými do krokvice. Uvedená lokalita byla označena Myslibořice V.

Na poli poblíž popisovaných mohyl a nedaleko porušených mladohradištních jam se soustřeďují nálezy keramiky, kamenné broušené industrie i štípaných nástrojů kultury s moravskou malovanou keramikou.

Oblekovice /okr. Znojmo/

Žárový hrob přechodného velaticko-podolského stupně byl porušen ve Znojmě-Oblekovicích na stavební parcele č. 498³. Místo nálezů se nachází po levé straně silnice ze Znojma do Chvalovic. Je zřejmé, že žárový hrob patří do areálu nekropole, kterou zkoumal v letech 1958-1963 J. Říhovský⁴. V popelnicovém hrobu byly dvě nádoby /hrnek a hrncovitý tvar/. V kremaci se dochovaly zbytky náramku z bronzového drátu.

Ohrazenice /okr. Třebíč/

Okolí Ohrazenice bylo velmi intenzivně osídleno také v mladší a pozdní době hradištní. Pozůstatky slovanského osídlení z uvedeného období byly zjištěny v poloze s traťovým názvem Skřence, která leží asi 500 m severozápadně obce. Tato lokalita byla pracovně označena Ohrazenice III. Zlomky keramiky byly zdobeny několikanásobnou vlnicí.

Na poli v trati "Za Dražkama" poblíž kravína JZD byly v roce 1969 zjištěny zlomky mladohradištní keramiky zdobené vlnicí a obvodovými rýhami. Vyskytla se tu i štípaná industrie, z níž některé nástroje byly retušovány. Mladohradištní sídliště zabírá ještě část zahrady domu č.p. 26, kde byly v roce 1978 nalezeny další fragmenty nádob. Mladohradištní lokalita se tedy rozprostírala na celém jihovýchodním svahu i v nynějším areálu obce po pravé straně potoka Nedveka. Byla označena Ohrazenice IV.

Při melioracích pole v poloze "U Jenovefky" po levé straně silnice z Ohrazenice na Dvůrek bylo v roce 1972 porušeno několik mladohradištních sídlištních objektů. Lokalita označená Ohrazenice V se nachází 250 m jihozápadně od vsi a leží na jihovýchodním svahu mezi dvěma potůčky. Meliorační práce byly také prováděny asi 700 m jižně vesnice na pozemku s traťovým názvem "Vokřolce". Jde o mírný severovýchodní svah, který přechází v inundaci malého potůčku. Bylo tu poškozeno několik archeologických objektů, z nichž byly zachráněny fragmenty silnostěnných zásobnic, tuhová keramika, část železného předmětu a zuhelnatělá organická hmota. Na protější straně se rozkládá dříve již zmíněná lokalita Ohrazenice V. Je možné, že mladohradištní osada Ohrazenice VI má větší rozlohu a zasahuje do tratí "Horní" a "Dolní Dlouhy", které leží ještě více na severozápad. Byl tu nalezen rovněž mladohradištní materiál a štípaná industrie.

Další slovanské nálezy se vyskytují v trati "Markvartník", která se nachází asi 1 600 m západně od Ohrazenice po pravé straně silnice z Blatnice na Dvůrek. Výzdoba nádob vlnicí, tvarování okrajů a vysoké množství tuhy jako příměsi v keramické hmotě dovoluje nálezy materiál zařadit do mladohradištního až pozdně hradištního období. Lokalita byla označena Ohrazenice VII.

Drobné střepy uňové keramiky s největší pravděpodobností mladohradištního stáří jsme našli na levém břehu potoka Nedveka v trati "Kerchovec". Lokalita označená Ohrazenice VIII leží při jihovýchodním okraji obce na plošině, která k severozápadu prudce spadá do údolí jmenovaného potoka.

Také osídlení ze starších údobí pravěku bylo v okolí Ohrazenice poměrně bohaté.

Již od roku 1969 byly prováděny sběry v polích v trati "U hrušky". Jde o svah s jihovýchodním sklonem, který je vzdálen asi 1 500 m jižně od vsi. Z pravěké lokality pocházejí úlomky nádob, drobná kamenná sekerka s vybroušenou klikatkou na hřbetní části a štípané nástroje. Jsou mezi nimi zastoupena škrabadla, vrtáčky a čepelky. Pravěké sídliště bylo označeno Ohrazenice X.

Sídliště kultury s moravskou malovanou keramikou jsme zjistili v listopadu 1974 na levém břehu potoka Nedveka asi 200 m severozápadně od obce. Jde o polohu na terase se strmým spádem do údolí. Její podloží je pokryto spraší. Povrchovým sběrem tu byly získány úlomky nádob, část kamenné sekerky a několik rohovcových úštěpů. Lokalita byla označena Ohrazenice XI.

Na mírném jihovýchodním svahu asi 1 500 m jihovýchodně obce v trati "Šebestka" byly v roce 1982 zjištěny doklady osídlení z mladší doby kamenné. Z této lokality Ohrazenice XII pocházejí střepy a štípaná industrie.

Roku 1973 jsme našli na polích po obou stranách polní cesty od trati "U obrázku" směrem k trati "U dubu" několik nevýrazných střípků a ústěpů rohovce. Jižní svah má tratový název V tálech a je vzdálen asi 1 500 m jižně obce. Nálezy z této polohy můžeme předběžně zařadit do mladší doby kamenné. Neolitická lokalita "V tálech" byla označena Ohrazenice XIII. Asi 400 m jihovýchodně od popisované lokality Ohrazenice XIII na jihovýchodním svahu s tratovým názvem "Voráčovská" našel při orbě R. Říha z Ohrazenice kamennou sekerku. Na tomtéž svahu, avšak nad polní cestou až v lese byly ve 40. letech nalezeny lidské kosti. Lokalita byla označena Ohrazenice XIV.

Olbramovice /okr. Znojmo/

V areálu JZD Olbramovice byla narušena jáma větších rozměrů. Měla vakovité stěny a maximální prů - měr dosahoval 220 cm. Její výplň byla zvrstvená. Obsahovala keramiku, početné zvířecí kosti a železnou strusku. Některé zlomky den nesly hrnčířské značky. Soubor nálezů můžeme datovat do mladší doby hra - dištní.

Popovice I /okr. Třebíč/

Při terénním průzkumu Jaroměřicka jsme zjistili stopy neolitického osídlení v katastru obce Popovic. Pravěké sídliště se nachází asi 500 m severozápadně od vesnice po levé straně železniční trati ze Znojma do Okříšek. Podle získaného materiálu datujeme uvedenou lokalitu do období kultury s moravskou malova - nou keramikou.

Prosiměřice-Bohunice /okr. Znojmo/

Fragmenty horákovské keramiky a zlomky kostí byly nalezeny na staveništi rodinných domků v Prosimě - řicích, místní části Bohunice. Nálezy se soustřeďují na pravé terase Jevišovky. Místy je tu vytvořena tma - vá kulturní vrstva, která také obsahuje pravěký materiál. Při výstavbě domků byly porušeny i sídlištní ob - jekty a pec. Na další porušené horákovské objekty nás upozornil J. Brník z Těšetic. Později zde provedl záchranný výzkum AÚ ČSAV v Brně.

Příložany /okr. Třebíč/

Jižně Příložan asi 50 m vpravo pod silnicí z Jaroměřic n/R do Myslibořic byly v roce 1980 povrchovým sběrem zachráněny zlomky nádob, které lze rámcově zařadit do mladší doby kamenné. Sídliště bylo označe - no Příložany II.

Při pokračování průzkumu okolí Příložan jsme objevili na poli vpravo silnice do Myslibořic asi 2 500 m vý - chodně obce doklady osídlení lidem kultury s moravskou malovanou keramikou. Pochází odtud střeponý ke - ramický materiál a kamenná štípaná industrie, která nese retuš. Neolitické sídliště bylo označeno Přílo - žany III.

Příštpo /okr. Třebíč/

Další výskyt keramických fragmentů a kamenných štípaných nástrojů pravděpodobně z mladší doby kamen - né v katastru Příštpa byl zaznamenán v roce 1976 na poli nad bývalým hliníkem cihelny asi 700 m severozá - padně vsi. Neolitická lokalita byla pracovně označena Příštpo IX. Fragmenty pravěkých nádob a štípané rohovcové nástroje jsme zaznamenali v roce 1975 asi 2 500 m jihozápadně Příštpa na poli, které zabíhá do Trojanova lesa. Poloha má tratový název "Černá smoha" a leží nedaleko trati "Pod novým rybníkem". Loka - lita byla označena Příštpo X.

Rácovice /okr. Třebíč/

V roce 1972 jsme našli na poli asi 800 m severně obce lichoběžníkovitou sekerku s nesouměrným ostrím. Jde o velmi pěkně vypracovaný nástroj.

Při povrchovém sběru v okolí Rácovic v roce 1982 jsme zachytili další stopy pravěkého osídlení na pravém břehu potoka pod vsí ve směru k Velkému Újezdu. Kromě keramických střepů zde byl získán menší počet ka - menných štípaných nástrojů. Lokalita byla pracovně označena Rácovice II. Časově ji můžeme zařadit do mlad - ší doby kamenné.

Račice /okr. Třebíč/

V roce 1982 jsme zjistili další výchoz suroviny ke štípaní kamenných nástrojů asi 250 m jihozápadně obce. Lokalita zabíhá ještě do katastru sousední obce Krhov.

Skalice I /okr. Znojmo/

Při sázení ovocných stromků v trati "Na zahumenicích" přibližně 50 m od jihozápadního okraje obce na - šel P. Macků několik pravěkých nádob a kostěnou jehlici s očkem. Jde o džbáněk, mísu se čtyřmi úšky na podhrdlí a šálek s plastickým výčnělkem na těle naproti úšku. Nálezy zařazujeme do pozdního eneolitu, do protoúnětické fáze únětické kultury⁵.

Slavice I /okr. Třebíč/

Po obou stranách silnice ze Slavic do Mikulovic asi 500 m daleko se nacházejí pravěké střepy nádob a štípané industrie. Dva rohovcové ústěpy jsou patinovány. Nedaleko je lokalita s výskytem vltavínů. Nále - zy jsme tu zjistili již v polovině sedmdesátých let.

Slavíkovice - Dobrá Voda /okr. Třebíč/

Na polích ležících asi 700 m od Dobré Vody sbíral v podzimních měsících po obou stranách polní cesty ze Slavíkovíc do Kdousova zlomky tuhové keramiky F. Křiváněk, učitel v.v. z Blížkovic. Silnostěnná tuhová keramika je zde zastoupena částmi okrajů, zdobených podhrdlí, výdutí a den. Archeologický materiál můžeme datovat do mladší doby hradištní. Podle tradice tu měla stávat vesnice Trpičovice⁶.

Suchohrdly II /okr. Znojmo/

Sídliště asi z mladší doby kamenné jsme podchytili 700 m jižně od vsi. Nachází se na poli po pravé straně silnice ze Suchohrdel na křižovatku se silnicí Znojmo-Brno. Povrchovým sběrem jsme tu získali menší střepy nádob a štípané nástroje. Severovýchodně ve vzdálenosti 800 m se nalézá mladopaleolitická stanice Suchohrdly I⁷.

Šatov I /okr. Znojmo/

Pravěké sídliště jsme doložili rovněž asi 1 000 m severovýchodně od Šatova. Našli jsme zde úlomky keramiky z doby bronzové /únětické kultury aj./.

Šatov II /okr. Znojmo/

Nálezy z mladší doby kamenné a z doby bronzové jsme zachytili po pravé straně silnice z Chvalovic do Šatova na katastrálním rozhraní obou obcí. Lokalita leží přibližně 2 500 m východně od Šatova. Poloha byla v průběhu pravěku osídlena po delší dobu. Na profilu je zde zřejmá sídlištní kulturní vrstva s nálezy keramiky a fragmentů zvířecích kostí.

Šebkovic III /okr. Třebíč/

Na rozhraní katastrů Šebkovic a Horního Újezda asi 1 000 m severovýchodně obce jsme našli část zdobené výduti nádoby. Byla zhotovena z vytvářecí směsi s příměsí větších zrn ostřiva a s příměsí tuhy. Fragment byl na povrchu zdoben rýhami jdoucími ve směru od hrdla ke dnu. Jde o zlomek laténské nádoby z mladšího až pozdního vývojového stupně. Lokalita leží na správnějším svahu s jihovýchodním sklonem na pravém břehu Rokytne před Újezdským mlýnem.

Šumná /okr. Znojmo/

Rýhy pro vodovodní potrubí protuly v obci středověké objekty. S. Čurda ze Znojma z nich zachránil železný srp, na němž je velmi pěkně zachovalá značka.

Tulešice /okr. Znojmo/

Keramiku z doby popelnicových polí mladší doby bronzové zjistil a také na nálezy upozornil S. Čurda, a to 1 500 m severně od Tulešic. Byly tu prováděny meliorační práce, při nichž bylo poškozeno několik pravěkých objektů⁸.

Vacenovice /okr. Třebíč/

Při terénním archeologickém výzkumu mikroregionu Vacenovic jsme zjistili po pravé straně silnice do Horního Újezda u severozápadního okraje obce výskyt zlomků nádob a rohových ústěpů. Pravěké sídliště se rozkládá na mírném jižním svahu. Kulturní příslušnost nelze u nálezů přesně stanovit.

V areálu obce na obou březích potůčku protékajícího Vacenovícemi jsme v roce 1972 našli tuhové střepy, které byly zdobeny vlnicí a rýhami. Nálezy můžeme datovat do mladší doby hradištní. Lokalitu jsme pravděpodobně označili Vacenovice II.

Sídliště kultury s moravskou malovanou keramikou Vacenovice III jsme zachytili asi 100 m severovýchodně od nově vybudovaného rybníku. Lokalita se nachází na mírně terénní vyvýšenině. Zachránili jsme tu zlomky nádob a kusy vypálené mazanice, která snad pochází z destrukce pece.

Pravěké sídliště Vacenovice IV se nalézá na mírném jižním svahu na levém břehu malého potůčku. Lokalita je vzdálena asi 600 m severozápadně od obce. Při povrchovém sběru jsme tu našli zlomky nádob horákovské kultury, které vykazují některé znaky pozdní jaroměřicko-střelické fáze. Mohlo by jít o sídliště, z něhož pocházejí nálezy, uložené v Palliardiho sbírce v Moravském muzeu v Brně.

Vlevo silnice z Jaroměřic n/R na poli kolem Denemarkovy stodoly před obcí jsme našli sídliště z mladší doby kamenné. Je možné, že tu jde o již dříve uváděné sídliště lidu kultury s lineární a vypíchanou keramikou s tratovým názvem "U studně"⁹. Lokalitu jsme označili Vacenovice V.

Vranov n/D /okr. Znojmo/

Vody Vranovské přehrady vyplavují přímo na pláži nedaleko přístaviště archeologické nálezy, které můžeme rámcově zařadit do mladšího paleolitu a pozdní doby kamenné. Zachránili jsme tu okraje hrncovitých nádob, střepy s plastickými výčnělky a štípané čepelky. Některá štípaná industrie byla patinována a jiná měla typický srpový lesk na oretušovaném ostří. Tyto čepelky měly na svém povrchu zachovány i zbytky černé organické hmoty /pryskyřice/. Jde tedy o další sídliště výšinného charakteru na toku Dyje.

Výčapy III /okr. Třebíč/

Na pravém břehu potůčku tekoucího od Petruvek mezi lokalitami mladšího stupně kultury s moravskou malovanou keramikou Výčapy I a II jsme v roce 1975 zachytili porušené archeologické objekty. Zlomky keramiky je možno datovat do mladší doby hradištní.

Znojmo - hrad

V prosinci 1982 bylo upravováno podzemí hradu ve Znojmě. Při této příležitosti zde byla provedena zjišťovací sonda. Archeologický průzkum probíhal v západní části podzemí při hradební zdi. Byly tu odkryty dvě podlahy. V hloubce 60 cm jsme našli malou stříbrnou minci. Jde o parvus z počátečního období vlády Karla IV¹⁰. V těchto místech byla nalezena i bronzová přezka. Zásyp dále obsahoval středověkou keramiku /14. - 16. století/, železné předměty, zlomky skleněných pohárů a dalších předmětů ze skla, část kostěné ozdoby a početné zvířecí kosti. Ve vrstvě 100 cm jsme zachytili asi 105 cm široké lomové zdivo pojené vápennou maltou. Šikmo k tomuto zdivu se přimykala hradební zeď.

V hloubce 150 cm jsme zjistili destrukci stavby dřevohlinité konstrukce. Na velkých kusech vypálené mazanice jsme zjistili otisky prken nebo trámů. Keramiku z této vrstvy můžeme datovat do 13. století.

Ve vrstvách nasedajících na skalnaté podloží byla keramika zdobená několikanásobnou vlnicí, která je datována do 10. století¹¹. Mezi nálezy z posledních vrstev se samozřejmě vyskytly zlomky keramiky z pozdní doby kamenné a fragment kamenného sekeromlatu /keramika zdobená brázděným vpichem, kanelovaná keramika apod./ a keramika ze starší doby železné.

Znojmo - karner

V roce 1982 dokončilo Jihomoravské muzeum ve Znojmě archeologický výzkum pozdně románského až raně gotického karneru na ostrohu u mikulášského kostela. Válcové zdivo stavby má dochovanou výšku kolem 8 m. Spodní část stavby byla zaklenuta oktogonální klenbou.

V okolí karneru byly provedeny ještě další čtyři sondy, které zkoumaly jeho vztah ke stavbě mikulášského kostela, poschoďové václavské kapli a ke hradebnímu zdivu. Nejstarší keramický materiál můžeme zařadit z velké většiny do poloviny 13. století a do tohoto období také řadíme počátek zkoumané stavby.

Žerotice I /okr. Znojmo/

Více než dvacet sídlištních jam bylo porušeno výkopy pro potrubí závlah na poli po levé straně silnice z Tvoříhráze do Žerotic asi 50 m před vsí. Kromě toho byly ve výkopu patrné profily několika žlábků. Na základě rozboru keramiky přináležely některé objekty do starší doby bronzové a další do mladší doby bronzové, do období popelnicových polí. Asi 200 m od silnice na tomtéž poli jsme zjistili objekty s keramikou z dobou několikanásobnou vlnicí, která patří mladohradištnímu období.

Žerotice II /okr. Znojmo/

Sídlištní objekt větších rozměrů jsme zjistili 750 m severozápadně od Žerotic ve výkopu vedoucím na katastrální území Horních Dunajovic. Podle některých zachráněných nálezů šlo o objekt z pozdně eneolitického období.

Poznámky:

- 1 Na nálezy nás upozornil P. Svoboda z Bohutic.
- 2 Za možnost shlédnout nálezy a za spolupráci děkuji P. Kadlecovi z Moravského Krumlova.
- 3 Za oznámení nálezu děkuji s. ing. J. Poláčkovi, tajemníku ONV ve Znojmě.
- 4 J. Říhový, Das Urnengräberfeld in Oblekoviце, FAP 12, Praha 1968.
- 5 Za předání archeologických artefaktů děkuji P. Macků ze Skalice.
- 6 Za shlédnutí nálezů děkuji F. Křivánkovi.
- 7 J. Kovárník, Další nálezy archeologického osídlení na jihozápadní Moravě /okr. Třebíč, Znojmo/, PV 1979, Brno 1981, 73.
- 8 S. Čurdovi děkuji za spolupráci.
- 9 F. Vildomec, Praehistorie okresu moravsko-budějovického sep.
- 10 Za laskavé určení děkuji Doc. Dr. J. Sejbalo, CSc., řediteli Moravského muzea v Brně.
- 11 Velmi srdečně děkuji Doc. Dr. B. Dostálovi, CSc., za konzultaci nad archeologickým materiálem.

Archäologische Terrainuntersuchung in Süd- und Südwestmähren. Während der Grabungssaison 1982 wurde eine systematische Terrainuntersuchung auf einem Teil des Gebietes Süd- und Südwestmährens durchgeführt. Zur Zeit kann sie uns glaubwürdige Angaben über die prähistorische und frühhistorische Besiedlung von archäologisch weniger bekannten Räumen gewähren. In unserem Falle hat sie vor allem für das Gebiet Südwestmährens eine Bedeutung, auch wenn sie in Gegenden die reich an archäologischen Funden sind, notwendig ist. Im Zusammenhang mit den immer zahlreicheren Eingriffen in den Boden gilt dies doppelt.

Die Ergebnisse der Terrainuntersuchung gestatten eine korrekte Rekonstruktion der prähistorischen und frühhistorischen Besiedlung im Rahmen der verfolgten Region. Aus der Terrainuntersuchung Südwestmährens ist ersichtlich, dass der Interessenraum besonders intensiv in der jüngeren und späten Steinzeit, nachher in der älteren und jüngeren Eisenzeit und schliesslich in der jüngeren Burgwallzeit besiedelt war. Die jungburgwallzeitliche Besiedlung mancher Lokalitäten übergeht kontinuierlich in die spätburgwallzeitliche und frühmittelalterliche Besiedlung.

Die archäologischen Lokalitäten in Südwestmähren befinden sich auch in relativ höheren Lagen, die Seehöhen über 450 Meter erreichen. Der Böhmischmährische Höhenzug konnte daher im Verlaufe der Urgeschichte eine Verbindung zwischen Südwestmähren und Südböhmen nicht verhindern.

ARCHEOLOGICKÁ SBÍRKA FR. PAPOUŠKA

Jiří Pavelčík, AÚ ČSAV Brno

Počátkem roku 1981 byla předána opavské expozituře AÚ ČSAV Brno archeologická část sbírky známého moravského numismatika Fr. Papouška z Opavy. Nálezy byly získány v prvních dvou desetiletích našeho století a pocházejí ze dvou oblastí. Prvou z nich je jihozápadní Morava. Ze středověkého hradu na Starém zámku u Jevišovic /katastr Střelice/ je ve sbírce uložen železný srp, kosa, tři ostruhy s kolečky, čtyři gotické klíčky, dvouhrotá tzv. maďarská šipka s tulejí, tři nože, dvě přezky, podkova, třmen a bronzové ozdoby terčíkovité kování. Z tvrže v Lesůnkách /okr. Třebíč/ pochází římsovitý kachel s nápisem "Pane Bože pomoz" s réвовými úponky a třemi erby. Část broušeného neolitického sekeromlatu byla nalezena ve Výčapech-Štěpánovicích /okr. Třebíč/. Zlomky keramiky kultury popelnicových polí, železné slovanské /?/ kopí, úlomky keramiky ze 13. století a železná podkova pocházejí z Jaroměře nad Rokytinou. V polní trati "U Žabníku" na katastru téže obce byla nalezena část kopytovitého klnu a na "Hradišti" zlomky keramiky lidu popelnicových polí a z období mladšího středověku.

Druhou oblastí zastoupenou v Papouškově sbírce jsou střední Čechy. Ve Ždánicích /okr. Kolín/ bylo objeveno hladidlo kultury lidu s lineární keramikou, eneolitická kamenná sekerka a středověká železná dýčka /?/. Na katastru Malotic - Lhotek - Broučkova /okr. Kolín/ byly nalezeny části kopytovitých klnů, kamenná sekerka, bronzové kopí, úlomky nádob lidu popelnicových polí a hradištní. Zlomky kamenných sekeromlatů pocházejí z Lipan a Planan a kamenná sekerka z Vrbčan /vše okr. Kolín/. V Kouřimi - Molitorově byly získány neolitické a eneolitické kamenné nástroje, z území města středověké železné předměty a zlomky keramiky. Zastoupeny jsou i nálezy ze známého slavníkovského hradiska Stará Kouřim. Jsou to úlomky keramiky, železné předměty a zejména kamenný sloupek se čtyřmi reliéty obličeje na dřívku a šesti /tři jsou poškozeny/ na patce.

Archäologische Sammlung von Fr. Papoušek. Der Expositur in Opava des AÚ ČSAV wurde der archäologische Teil der Sammlung des verstorbenen führenden mährischen Numismatikers Fr. Papoušek aus Opava übergeben. In der Sammlung sind Funde aus Südwestmähren und aus der Umgebung von Kolín in Mittelböhmen vertreten.

ARCHEOLOGICKÁ SBÍRKA JAROSLAVA OTÝPKY Z BOLERADIC

/okr. Břeclav/

Josef Unger, Regionální muzeum Mikulov

V říjnu 1982 předal dlouholetý spolupracovník Regionálního muzea J. Otýpka svoji sbírku archeologických nálezů do muzea. V době od r. 1960 se věnoval povrchovému sběru a záchraně archeologických památek v katastru Boleradic, které pečlivě ukládal a dokumentoval. V poloze "U hřbitova" zachránil z únětického pohřebiště zbytky asi šesti nádob. V poloze "Vícov" zachránil kahánek z doby římské. V poloze "Žleby a Kopanina" našel bronzovou šipku, zlomky jehlice a zlomek únětické nádoby. Mnoho nálezů především z doby halštatské zachránil při budování objektů JZD. V poloze "U mlýna" zachránil množství keramiky z různých pravěkých kultur a hrob lidu s keramikou šňůrovou. Úlomky ložického poháru, kachle a cínová mísa byly nalezeny v poloze "Paseky", kde stával ve středověku hrad.

Archäologische Sammlung von Jaroslav Otýpka aus Boleradice /Bez. Břeclav/. Dem Museum in Mikulov wurden im Kataster Boleradice geborgene Funde übergeben. Ausser anderem Funde aus Gräbern der Úněticer Kultur und der Kultur mit Schnurkeramik, ein keramisches Lämpchen aus der römischen Kaiserzeit und Funde aus dem Mittelalter.

PŘEHLED VÝZKUMU 1982

Vydává:	Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor:	akademik Josef Poulík
Redaktoři:	Dr. A. Medunová, Dr. J. Meduna, Dr. J. Říhovský
Překlady:	Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby:	A. Krechlerová /pokud není na tabulce uveden jiný autor/
Na titulním listě:	hmoždíř jevišovické kultury ze Svitávky /okr. Blansko/
Tisk:	Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov, provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo:	ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis:	400 kusů - neprodejné